

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศจีนเป็นประเทศเก่าแก่ มีประวัติศาสตร์สืบเนื่องมายาวนาน มีอารยธรรมที่เจริญรุ่งเรืองและเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ ดังที่ มอลเทจ คัลเซอร์ (๒๕๕๑ : ๑๑) กล่าวว่า “จีนเป็นชนชาติที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่าห้าพันปี” และวิชัย สุนาโท (๒๕๔๗ : ๑) กล่าวว่า “จีนเป็นประเทศที่มีอารยธรรมสืบทอดต่อกันมายาวนาน และถือเป็นอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดอันหนึ่งของโลกก็ว่าได้”

ประวัติศาสตร์จีนมีความเป็นมาในยุคเริ่มแรกสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ปฐมกษัตริย์หวางต้งกับเยี่ยนตี้ จรวันซวี คู่ เหยา ชรูนเรื่อยมาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์รัชสมัยเซี่ย ซัง โจว ชุนชิว สงครามระหว่างสมาพันธรัฐ จักรวรรดิฉิน อัน สามก๊ก เว่ย จิ้น ราชวงศ์ฝ่ายเหนือ-ใต้ สรยุ ถึง ห้าราชวงศ์สิบราชอาณาจักร โซง เยว่ฉิน หมิง และชิง เป็นราชวงศ์สุดท้ายก่อนที่จะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประเทศสังคมนิยม ถึงแม้ว่าเวลาที่ผ่านมาในแต่ละยุคสมัย ได้มีกษัตริย์หลายราชวงศ์ผลัดกันขึ้นปกครองอำนาจปกครองประเทศ แต่ประเทศจีนก็ยังคงรักษาอารยธรรมและวัฒนธรรมจีนอันเก่าแก่แบบดั้งเดิมของชาวฮั่นสืบต่อกันจากรุ่นสู่รุ่นอย่างไม่ขาดสาย จนถึงในปัจจุบัน ชาวจีนยังคงมีความภาคภูมิใจในความเป็นลูกหลานของจักรพรรดิเอี้ยนและหวาง (炎黄子孙) เนื่องจาก ชาวจีนมีความภาคภูมิใจประวัติศาสตร์ของชาติ และถือว่าประเทศของตนมีอารยธรรมและความเป็นชนชาติของตนเอง เป็นเจ้าแห่งจักรวรรดิแห่งโลก จึงเรียกชื่อตนเองว่า จงกั๋วเหริน (中国人)

นิตยา (พลพิพัฒน์พงศ์) ชวี (๒๕๔๒ : ๔) กล่าวว่า ประชาชนจีนมีวัฒนธรรมรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยโบราณ ผ่านการสั่งสมมานาน แทรกซึมอยู่ในชีวิตจิตใจชาวจีนทุกคน จนกลายเป็นพลังอันยิ่งใหญ่และสืบทอดต่อกันมาได้จนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นรากฐานความรักชาติ นับเป็นการสั่งสมเพิ่มพูนคุณค่าให้เป็นคลังสมบัติวัฒนธรรมของโลก โดยเฉพาะวัฒนธรรมในวิถีชีวิตของชาวจีนที่ถ่ายทอดเป็นวิชาปรัชญา กล่าวคือ วัฒนธรรมจีนที่มีความเจริญก้าวหน้ามาตั้งแต่สมัยโบราณเป็นเพราะมีรากฐานจากนักปรัชญาในแต่ละยุคสมัย ประเทศจีนจึงมีแนวคิดปรัชญาที่สมบูรณ์แบบ ดังที่ วิชัย สุนาโท (๒๕๔๗ : ๑) กล่าวว่า ประเทศจีนมีอารยธรรมเจริญสูงสุดแห่งโลกตะวันออก มีการปกครองด้วยระบบพระมหากษัตริย์ มียุคก่อตัวของนักปรัชญา และเป็นยุคทองของปรัชญาและยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงแนวคิด ความเชื่อเหล่านี้ได้ก่อตัวขึ้นทั้งจากภูมิปัญญาของชาวจีนและพัฒนาขึ้นมาเป็นแบบฉบับของตนเองโดยเฉพาะ จนกลายมาเป็น “อารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ”

ในประวัติศาสตร์จีนยุคสมัยชุนชิวถึงสงครามระหว่างสมาพันธรัฐ (๔๗๖ ปีก่อนคริสตกาล) สถานการณ์บ้านเมืองมีความแตกแยกและเกิดสงคราม ทำให้มีระบอบการปกครองแบบใหม่ มีแนวคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ถือเป็นยุคทองของปรัชญาจีน มีนักปรัชญาจีนซึ่งมีความรู้ความสามารถจำนวนมาก ได้ออกเดินทางไปทั่วทุกสารทิศ เผยแพร่แนวคิดของตน จึงเป็นสมัยที่เกิด “ปรัชญาการเมืองนับร้อยสำนัก” (诸子百家) และเป็น “ร้อยสำนักร้องประชันกัน” (百家争鸣) และในยุคสมัยนั้น มีนักปรัชญาผู้ที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของจีนเกิดขึ้น นั่นคือ ขงจื้อ (孔子) “ขงจื้อได้สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และหน้าที่ที่มนุษย์จะต้องปฏิบัติต่อกันในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งถือว่าเป็น

หลักคุณธรรมที่ขงจื้อได้สั่งสอนมาโดยตลอด” (วิชัย สุนาโท. ๒๕๔๖ : ๒) และแนวคำสอนของขงจื้อได้มีอิทธิพลต่อชนชาติจีนและถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดมายาวนานของชนชาติจีน

คนจีนยึดถือคำสอนของขงจื้อนับแต่ยุคชุนชิว ในสมัยราชวงศ์โจว (๗๗๐-๒๒๑ ปีก่อนคริสตกาล) สืบทอดมาจนถึงยุคสิ้นสุดของราชวงศ์ชิง (ค.ศ. ๑๙๑๑) อันเป็นราชวงศ์ที่มีจักรพรรดิปกครองจักรวรรดิจีนเป็นราชวงศ์สุดท้าย ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐสังคมนิยม ประเทศจีนยังคงมีความเชื่อและปฏิบัติตามจารีตประเพณีและคำสอน ในด้านการปฏิบัติตัว การดำเนินชีวิต ตามปรัชญาของ “ขงจื้อ” มาอย่างต่อเนื่อง

อนันต์ จันทร์เจริญ (๒๕๕๔ : ๑๘-๒๑) ได้กล่าวว่า ขงจื้อเป็น “อัจฉริยะแห่งปราชญ์” และถือเป็นปราชญ์คนแรกที่ได้รับการยอมรับของประเทศจีน นั้นหมายความว่า จีนอยู่ภายใต้ลัทธิความเชื่อและหลักการของ “ขงจื้อ” มาเกือบสามพันปีมาแล้วนั้นเองจนถึงในปัจจุบัน แม้ว่าประเทศจีนปกครองแบบสังคมนิยมคอมมิวนิสต์และลัทธิความเชื่อของขงจื้อจะหมดบทบาทในด้านการเมืองการปกครองแล้ว แต่ในด้านวัฒนธรรมของคนจีน คำสอนของขงจื้อยังฝังรากลึกอยู่ในสังคมจีน มานานนับศตวรรษ และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวจีน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าคำสอนของขงจื้อ โดยเฉพาะคำสอนด้านความกตัญญูมีอิทธิพลต่อสังคมจีนเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคำสอนของขงจื้อเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของชาวจีน

ประเทศจีนมีประชากรที่เป็นชนเผ่าหลากหลาย มีชาวฮั่นเป็นชนกลุ่มใหญ่จำนวนมากที่สุด นอกจากจะตั้งถิ่นฐานในประเทศจีนแล้ว ชาวจีนบางส่วนยังอพยพไปตั้งรกรากอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกอีกด้วย ชาวจีนหลายเผ่าพันธุ์ได้เข้ามาในประเทศไทย เพราะคนไทยกับคนจีนมีการติดต่อและมีความสัมพันธ์กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ในยุคสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันตก (จักรพรรดิฮั่นอู่ตี้) ได้มีการติดต่อค้าขายกับอาณาจักรสุโขทัย และคนไทยยังได้รับเทคโนโลยีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาจากจีนอีกด้วย อาจกล่าวได้ว่า ในช่วงเวลาดังกล่าวและต่อเนื่องมาในยุคสมัยต่าง ๆ ไทยกับจีนมีความสัมพันธ์กันมายาวนาน นอกจากนี้ยังมีการอพยพของชาวจีนในช่วงสงครามสมัยราชวงศ์หยวน และช่วงต้นราชวงศ์หมิง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาคนจีนและคนไทยก็ได้มีการติดต่อค้าขายและมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ มาโดยตลอด

ชาวจีนเข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงสงครามโลกและสงครามกลางเมืองของจีนในทศวรรษที่ ๑๙๓๐-๑๙๕๐ ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนจากมณฑลทางใต้ของจีน เช่น กวางตุ้ง ไหหล่า ฮกเกี้ยน และกวางสี ซึ่งได้ลี้ภัยสงครามและอพยพหนีความอดอยากยากแค้นเข้ามาสร้างชีวิตใหม่ในประเทศไทย การเข้ามาอยู่อาศัยและการมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดดุจพี่น้องระหว่างชาวไทยกับชาวจีนเช่นนี้ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “ไทยจีนใช้อื่นไกล เราเป็นพี่น้องกัน” (ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน. ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๕ : ออนไลน์)

เมื่อชาวจีนได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเพิ่มจำนวนมากขึ้น และได้แต่งงานกับคนไทย มีลูกหลานที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในผืนแผ่นดินไทยยังคงรักษาโดยได้นำวัฒนธรรมจีนมาผสมผสานใช้ในการดำเนินชีวิตตามคำสอนของขงจื้อด้วย และคงยึดถือปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของตนอย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังได้นำวัฒนธรรมจีนเข้ามาเผยแพร่สู่สังคมไทย ดังที่ สุชาติ ตันตะสุรฤกษ์ (๒๕๓๒ : ๒๓) กล่าวไว้ว่า “เมื่อชาวจีนอพยพเข้ามาสู่

ประเทศไทยชาวจีนที่อพยพได้นำเอาแบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมในสังคมดั้งเดิมติดตัวเข้ามาด้วย นานเข้าก็ได้พยายามประยุกต์ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของตน จนเกิดเป็นรูปแบบเฉพาะในสังคมไทย”

นอกจากวัฒนธรรมจีนจะแสดงออกโดยผ่านทางประเพณี พิธีกรรม และวิถีชีวิตดังกล่าวมาแล้ว ยังแสดงออกผ่านวรรณกรรมอีกด้วย มีทั้งวรรณกรรมร้อยแก้ว บทกวีนิพนธ์ร้อยกรอง และวรรณกรรมแปล ดังเช่นวรรณกรรมเรื่อง สามก๊ก ไซอิ๋ว เสียดก๊ก วรรณกรรมเหล่านี้สามารถสะท้อนภาพสังคมจีนที่ยังผูกพันกับประเพณีและวัฒนธรรมจีน สำหรับวรรณกรรมปัจจุบันมีการถ่ายทอดวัฒนธรรมจีนในงานเขียนประเภทนวนิยาย ดังที่ ัญญา สังขพันธ์านนท์ (๒๕๓๙ : ๑๖๑) กล่าวว่า “นวนิยายอาจเรียกได้ว่าเป็น “วรรณกรรมแห่งจินตนาการ” เพราะเป็นเรื่องที่อาศัยจินตนาการซึ่งมีพื้นฐานมาจากความเป็นจริงเกี่ยวกับโลกและชีวิตมนุษย์ของผู้ประพันธ์เป็นสำคัญ นวนิยายจึงเป็นเรื่องราวที่นักเขียนจำลองมาจากชีวิตจริง” ดังนั้น นวนิยายไทยหลายเรื่องจะสอดแทรกวัฒนธรรมรวมทั้งคำสอนของนักปรัชญาของชาวจีนด้วย เนื่องจากวรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น และตรีศิลป์ บุญขจร (๒๕๔๓ : ๕-๗) กล่าวว่า “วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียน ทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง ขณะเดียวกันวรรณกรรมหรือนักเขียนก็ย่อมมีอิทธิพลทั้งภายในและภายนอกต่อสังคม”

นอกจากนี้ต้นกำเนิดของวรรณกรรมคือสังคมมนุษย์ ส่งผลให้นักเขียนเอาสิ่งที่ได้ยินได้เห็น ได้สัมผัสรอบ ๆ ตัวนำไปสร้างสรรค์วรรณกรรม ถ่ายทอดความคิดของนักเขียนออกมา วรรณกรรมยังมีอิทธิพลต่อสังคมอย่างมากอีกด้วย เนื่องจากวรรณกรรมเป็นผลผลิตทางสังคมที่มากกว่าเป็นเพียงใช้จินตนาการเพื่อฝันส่วนตัว วรรณกรรมยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานทางสังคม วิถีชีวิต ค่านิยม และความคาดหวังในสังคม โดยผ่านทัศนคติและพฤติกรรมของตัวละคร ผู้อ่านไม่ว่าเป็นคนในสังคมเดียวกันกับผู้เขียนหรือในยุคหลังก็ตาม จะได้รับความคิดของนักเขียนที่แทรกในเนื้อหาของวรรณกรรมไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง จึงกล่าวได้ว่าวรรณกรรมไม่เป็นเพียงแต่เป็นเครื่องแสดงความเป็นจริงทางสังคมและความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าต่อคนในสังคมอีกด้วย

นวนิยายเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีเนื้อหาถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน โดยเฉพาะเรื่องราวที่เกี่ยวกับชาวจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย นอกจากนี้คนไทยเชื้อสายจีนมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ซึ่งน่าจะมีพื้นฐานมาจากคำสอนหรือปรัชญาที่รับมาจากบรรพบุรุษคนจีน ผู้เขียนนวนิยายจะนำเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีนมาถ่ายทอดในนวนิยายซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ประเพณี ค่านิยม และคุณธรรม โดยแทรกคำสอนของขงจื้อในด้านวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตของชาวจีน

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักศึกษาจีนจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์คำสอนของขงจื้อที่ปรากฏในนวนิยายไทยที่เห็นอย่างชัดเจนคือ คำสอนเรื่องความกตัญญู ซึ่งจะทำให้เข้าใจได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนปฏิบัติตามคำสอนของขงจื้อโดยยึดถือและสืบทอดจากรุ่นต่อรุ่นและปฏิบัติตามหรือมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยและสภาพแวดล้อมของสังคมไทย รวมทั้งจะเห็นความสำคัญของปรัชญาขงจื้อที่มีประโยชน์ต่อสังคมในยุคปัจจุบัน อันเป็นแนวทางของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันให้สนใจศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนที่มีคุณค่า ควรรักษาและสืบทอดเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติจีน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนคำสอนของขงจื้อด้านความกตัญญูในนวนิยายไทย
๒. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าของคำสอนของขงจื้อด้านความกตัญญูในนวนิยายไทย

๑.๓ สมมุติฐานของการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

๑. นวนิยายไทยเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่มีผู้เขียนสะท้อนภาพชาวจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยและมีลูกหลานเป็นคนไทยเชื้อสายจีนได้ปฏิบัติตนและสืบทอดคำสอนของขงจื้อจากบรรพบุรุษต่อเนื่องจากรุ่นต่อรุ่น ในด้านความกตัญญูต่อบิดามารดา ความกตัญญูต่อบุคคลอื่น และความกตัญญูต่อธรรมชาติแวดล้อม

๒. คำสอนของขงจื้อที่ปรากฏในเนื้อเรื่องนวนิยายไทยมีคุณค่าอย่างชัดเจนคือ คุณธรรมด้านความกตัญญูทั้งต่อบิดามารดา บุคคลอื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคมและธรรมชาติแวดล้อม มีคุณค่าให้แนวคิดต่อผู้อ่านในด้านให้ความรู้เกี่ยวกับการมีคุณธรรมความกตัญญูในฐานะที่เป็นมนุษย์ตามบทบาทหน้าที่ที่เป็นบุตร บิดามารดา นายจ้าง และเพื่อน

๑.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยสองแนวคิดคือ แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม คุณค่าของวรรณกรรม และแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของคำสอนของขงจื้อที่มีต่อสังคมจีน มีดังนี้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม

สังคมเป็นแหล่งที่ผลิตวรรณกรรม วรรณกรรมเป็นกระจกเงาสท้อนภาพสังคมตามข้อเท็จจริง และสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมของยุคสมัยนั้นได้อย่างชัดเจน (อิงอร สุพันธุ์วิช. ๒๕๕๑ : คำนำ) ดังนั้นเนื้อหาที่ปรากฏในนวนิยายไทยจึงสะท้อนประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต ความคิด และความนิยมจากสังคมจริงได้อย่างชัดเจน เนื่องจากนวนิยายเป็นประเภทหนึ่งของวรรณกรรมและนักเขียนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่มีความรู้และประสบการณ์ วรรณกรรมจึงเป็นกระจกสะท้อนให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพสังคมตามความจริง

๒. แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่าของวรรณกรรม

นักเขียนแต่งวรรณกรรมเพื่อจะถ่ายทอดประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิต และประสบการณ์ของมนุษย์ออกมาเผยแพร่ความคิด ความรู้สึกของตนแก่สังคม เพราะฉะนั้นวรรณกรรมไม่ใช่สิ่งที่ไม่มีความบันเทิงแก่สังคมเท่านั้น ยังชี้แนวทางปฏิบัติ ชี้ให้เห็นปัญหาของสังคมและทางแก้ไข (ดาया วงศ์ธนะชัย. ๒๕๔๒ : ๑๙) ดังนั้นเมื่อศึกษาวรรณกรรมก็จะได้รับความคิด ความรู้สึกของผู้แต่งที่แทรกในวรรณกรรม

๓. แนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของคำสอนของขงจื้อที่มีต่อสังคมจีน

ชาวจีนอยู่ภายใต้อิทธิพลของปรัชญาขงจื้อมายาวนานถึงสองพันกว่าปี และความคิดของขงจื้อแทรกอยู่ในวิถีชีวิตของชาวจีน จนกลายเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติจีน ไม่ว่าชาวจีนจะย้ายไป

อยู่ที่ไหนเอกลักษณ์แห่งตนก็ติดตัวไปด้วย (มอลเทจและคัลเซอร์ชัย. ๒๕๕๑ : ๗๘) ดังนั้นเมื่อชาวจีนอพยพเข้ามาใช้ชีวิตในประเทศไทยก็นำความคิดและชนบประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษมาปฏิบัติด้วย

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ศึกษานวนิยายที่มีเรื่องราวของตัวละครที่เป็นชาวจีนได้อพยพเข้ามาในเมืองไทย หรือเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่เกิดในเมืองไทย เป็นนวนิยายที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย มีการจัดพิมพ์ซ้ำหรือได้รับรางวัลและได้รับการคัดเลือกเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาสำหรับนักเรียนจำนวน ๕ เรื่อง ดังนี้

๑. ลอดลายมังกร แต่งโดย ประภัสสร เสวิกุล ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๗ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยายเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติประจำปี ๒๕๓๔

๒. อยู่กับก๋ง แต่งโดย หยก บูรพา ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้รับรางวัลดีเด่นจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ และได้รับการคัดเลือกเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาวิชา ท ๔๐๑-ท ๖๐๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖

๓. กตัญญูพิศवास ของ หยก บูรพา ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ได้รับรางวัลชมเชยประจำปี ๒๕๒๑ จากการจัดประกวดของคณะกรรมการงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติประจำปี ๒๕๒๒

๔. จดหมายจากเมืองไทย แต่งโดย โบตัน ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ นวนิยายเรื่องนี้ได้รับรางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมประจำปี ๒๕๑๒ ประเภทนวนิยายองค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ส.ป.อ.)

๕. ก้อนสายหมอกเลื่อน แต่งโดย โบตัน ฉบับพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๓๐

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้มีการนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

๑. **นวนิยายไทยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน** หมายถึง นวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับคนจีนที่อพยพเข้ามาในเมืองไทยหรือคนไทยเชื้อสายจีนที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งผู้แต่งถ่ายทอดออกมาโดยสะท้อนคำสอนของขงจื้อที่มีบทบาทและนำมาสอดแทรกในวิถีชีวิต พฤติกรรม ความคิดและความเชื่อของตัวละคร

๒. **ภาพสะท้อน** หมายถึง สภาพของสังคมที่นักเขียนถ่ายทอดไว้ในวรรณกรรม เช่น ค่านิยม เหตุการณ์ คุณธรรม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ อาชีพ การดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคม เป็นต้น

๓. **คำสอนของขงจื้อ** หมายถึง คำสอนของขงจื้อดั้งเดิมที่สอนลูกศิษย์โดยตรงมีการบันทึกหลักคำสอนของท่านสืบทอดกันมายาวนาน และคนจีนได้ประพฤติปฏิบัติตาม ซึ่งปรากฏชัดเจนอยู่ในจารีตประเพณีของชาวจีน

๔. **ความกตัญญู** หมายถึง การรู้บุญคุณผู้มีพระคุณ ทั้งบิดามารดา ผู้อื่น และธรรมชาติ แวดล้อม โดยระลึกถึงบุญคุณและหาวิธีการตอบแทนด้วยสิ่งของหรือการกระทำ เช่น เคารพเชื่อฟัง เอาใจใส่เลี้ยงดู หรือช่วยเหลือ ไม่ทำร้ายให้เกิดความเดือดร้อน เป็นต้น

๕. คุณค่า หมายถึง ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านนวนิยาย ซึ่งผู้เขียนได้เสนอความคิดเห็นของตนโดยผ่านเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก ความคิด ความรู้ใหม่ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

๑. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมและสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย
๒. ศึกษาปรัชญาขงจื้อและคำสอนของขงจื้อจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
๓. ศึกษาวรรณกรรมประเภทนวนิยายที่เกี่ยวกับกลุ่มคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย
๔. คัดเลือกนวนิยายที่สะท้อนคำสอนของขงจื้อไว้อย่างโดดเด่นจำนวน ๕ เรื่อง ได้แก่ ลอดลายมังกร อยู่กับก๋ง กตัญญูพิศวาส จดหมายจากเมืองไทย และก่อนสายหมอกเลื่อน
๕. วิเคราะห์ภาพสะท้อนคำสอนของขงจื้อด้านความกตัญญูในนวนิยายไทยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน ๕ เรื่อง ลอดลายมังกร อยู่กับก๋ง กตัญญูพิศวาส จดหมายจากเมืองไทย และก่อนสายหมอกเลื่อน
๖. วิเคราะห์คุณค่าของคำสอนของขงจื้อในนวนิยายไทย
๗. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้มีประโยชน์คาดว่าจะได้รับดังนี้

๑. ทำให้เข้าใจคำสอนที่เกี่ยวกับความกตัญญูของขงจื้อที่สะท้อนภาพในนวนิยายไทยที่มีเรื่องราวของคนไทยเชื้อสายจีน
๒. ทำให้ได้แนวคิดด้านประเพณีและคุณธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติจีน ซึ่งได้กระตุ้นผู้อ่านให้สนใจและตระหนักถึงความสำคัญของประเพณีที่เก่าแก่ของจีน และนำไปปฏิบัติเพื่อรักษาและสืบทอดคุณธรรมของคนจีนต่อไป
๓. ทำให้เข้าใจคุณค่าของวรรณกรรม ที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต อยู่ร่วมกับคนอื่น และการอนุรักษ์วัฒนธรรม รวมถึงธรรมชาติ ที่ผู้เขียนได้ถ่ายทอดผ่านเรื่องราวและพฤติกรรมของตัวละครต่าง ๆ